

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและสภาพของปัญหา

ประวัติศาสตร์ทางการเมืองของไทย นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา เป็นช่วงที่ระบบสังคมการเมืองมีลักษณะที่ "เปิดกว้าง" เพิ่มมากขึ้น มีนักการเมืองตัดสินใจเข้าสู่ระบบการเมืองจำนวนมาก และมีลักษณะหลากหลาย ต่างจากในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนสามารถจัดแบ่งกลุ่มบุคคลที่เข้าสู่ระบบการเมืองได้เป็นกลุ่มต่างๆ ตามที่ซิลคอก (Silcock) และเอฟเวอร์ (Evers)¹ ได้แบ่งกลุ่มนักการเมืองไทย ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มนักการเมืองที่มาจากข้าราชการพลเรือนชั้นผู้ใหญ่ที่ปลดเกษียณแล้ว หรือกำลังจะปลดเกษียณ
2. นักการเมืองที่มาจากกลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ นายธนาคาร และผู้ประกอบการอาชีพอิสระต่างๆ และผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาอาชีพ เช่น แพทย์ และวิศวกร เป็นต้น
3. นักการเมืองที่มาจากทหาร (political military group) ส่วนใหญ่นายทหารที่มาเป็นนักการเมือง จะเคยดำรงตำแหน่งอยู่ในระดับสูงในกองทัพ หรืออยู่ในหน่วยคุมกำลัง

ผู้เขียนทั้งสองเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงใน พ.ศ. 2475 เป็นการเปลี่ยนแปลงที่นำประเทศไปสู่การปกครองและการบริหารสมัยใหม่ ตามแบบอย่างของประเทศตะวันตก การเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2475 นี้ ยังมีผลทำให้เกิดระบบข้าราชการที่มีการคัดเลือกจากการแข่งขันกันตามความสามารถภูมิปัญญา เพื่อไปสังกัดตามกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ แทนที่ระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในช่วงนี้ปัญญาชนที่ได้ไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ เริ่มมีบทบาทสำคัญในการปกครอง การเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับต่ำจนถึงระดับสูง เป็นหนทางแห่งการไต่เต้าตามชั้นบันไดของสังคม และการเป็นข้าราชการก็เพื่อเป็นผู้ปกครองคน

¹ H.D. Evers and T.H. Silcock, "Elites and Selection" in Thailand Social and Economics Studies in Development , ed. T.H. Silcock (Canberra : Australian University Press , 1965) , pp. 84-104.

นักการเมืองกลุ่มที่สอง คือ พ่อค้า นายธนาคาร ชาวจีนในไทย ในฐานะที่กลุ่มคนเหล่านี้ เป็นผู้ควบคุมผูกขาดการค้า เช่น การค้าข้าวส่งออก รวมทั้งการค้าปลีกค้าส่งอื่นๆ ก็อยู่ในกลุ่มชาวจีน ชาวจีนจึงเป็นนักการเมืองของไทย เพราะว่าใช้ "เงิน" พุดแทนทุกสิ่งทุกอย่าง

นักการเมืองกลุ่มที่สาม คือ กลุ่มทหารการเมือง ผู้เขียนทั้งสองได้สรุปว่า หลังจาก พ.ศ. 2475 กลุ่มชนชั้นปกครองของไทยต่างฉวยโอกาสที่จะดึงอำนาจการปกครองมาอยู่ในมือของตนเอง เพื่อเป็นฐานแสวงหาผลประโยชน์ให้กับกลุ่มของตนเอง เช่น การแตกแยกและวิวาทกันระหว่างกลุ่มคณะผู้ก่อการ ทำให้เกิดการรัฐประหารนับครั้งไม่ถ้วน ต่างฝ่ายต่างอ้างฉวยโอกาสในการทำรัฐประหาร โดยอ้างถึงความเห็นชอบของพระมหากษัตริย์ จนในที่สุด อำนาจของจอมพล ป.พิบูลสงคราม และพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ได้ถูกจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ชงชิงเอาไปครอง

พ่อค้าชาวจีนที่ต้องการทำการค้าโดยสงบราบรื่น ก็จะถูกกลายเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินแก่ผู้มีอำนาจทางการเมือง ด้วยการแบ่งผลกำไรจากการทำการค้า มอบตำแหน่งคณะกรรมการบริหารของธนาคาร บริษัท เพื่อเป็นหลักประกันว่า อำนาจจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจการของตน เพื่อที่จะได้แสวงหาผลกำไรให้ได้มากที่สุด สร้างการผูกขาดทางการค้าขึ้น และด้วยสภาพการปกครองที่สั่งจากเบื้องบน ผู้ปกครองจึงหลงอยู่กับการแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเอง ระบบราชการก็เปิดช่องให้ข้าราชการสามารถใช้อำนาจหน้าที่ไปเอารัดเอาเปรียบประชาชนและพ่อค้ารายย่อย หรือข้าราชการจะร่วมกับนักธุรกิจใหญ่ๆ โกงกิน เบียดบังผลประโยชน์ของชาติ

นอกจากนี้ Arnold Wehmhoener ยังเห็นพ้องกับ Silcock และ Evers ที่ว่า นักการเมืองของไทย หากแบ่งตามกลุ่มอาชีพแล้ว จะมีกลุ่มสำคัญเพียง 3 กลุ่มเท่านั้น คือ กลุ่มนักการเมืองที่เป็นทหาร กลุ่มนักการเมืองที่เป็นพ่อค่านักธุรกิจ และกลุ่มนักการเมืองที่เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น² นักการเมืองทั้ง 3 กลุ่มนี้ เป็นคนกลุ่มน้อยที่มีบทบาทอย่างมากต่อการกำหนดวิถีชีวิตของสังคม เนื่องจากเป็นคนกลุ่มน้อยที่คอยควบคุมการใช้กลไกรัฐด้วยวิธีการต่างๆ การกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบายการออกกฎหมาย หรือ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ จะออกมาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม ส่วนรวมมากน้อยแค่ไหนนั้น ก็ขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจตลอดจนจิตสำนึกของกลุ่มคนที่มีอำนาจทางการเมืองเป็นสำคัญ หรือผู้มีอำนาจควบคุมกลไกอำนาจรัฐจะกำหนด

² Arnold Wehmhoener , ed. Elite and Development. (Bangkok : Workshop-Series-Report VI, 1975) , p. 3.

ตามที่เสนอของ Robert E. Lane³ เห็นว่า การที่มนุษย์ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเมืองในระดับสูง เนื่องจากการกระตุ้นเตือนที่มากขึ้นและด้วยเหตุผลของผลประโยชน์ ทั้งนี้มนุษย์จะลอกเลียนแบบความคิดและการแสดงกิจกรรม เพื่อการกินดีอยู่ดีด้านวัตถุ มนุษย์จะปกป้องทรัพย์สินของตนเองให้เกิดความมั่งคั่งยิ่งขึ้น มีรายได้ที่แน่นอน และหากจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับการเมือง ก็ต้องพิจารณาจากผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจไปสู่การเมือง

สำหรับนักการเมืองของไทยที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 อำนาจทางการเมืองจะตกอยู่ในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มข้าราชการทหารและพลเรือน ที่ผลิตกันเข้ามาควบคุมอำนาจรัฐ ไม่ค่อยยอมให้อำนาจทางการเมืองตกอยู่กับกลุ่มการเมือง องค์กรและสถาบันการเมืองอื่นๆ การที่อำนาจอยู่ในกลุ่มข้าราชการได้ส่งผลให้สมานิติบัญญัติ นักการเมือง และพรรคการเมือง มีโอกาสใช้อำนาจทางการเมืองอย่างจำกัด ดังนั้นเมื่อข้าราชการกลายเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญ ก็ได้เป็นแรงผลักดันให้เกิดกลุ่มใหม่ขึ้นมา มีบทบาทสำคัญ คือ กลุ่มนักธุรกิจที่มองเห็นการใช้อำนาจทางการเมืองของข้าราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มตน และได้ร่วมมือกันแสวงหาผลประโยชน์ จนในที่สุดก็เป็นแรงสนับสนุนให้กลุ่มนักธุรกิจ เข้าามีบทบาททางการเมืองอย่างเต็มตัวโดยตรง เพื่อเกื้อหนุนและพิทักษ์ผลประโยชน์ของกลุ่ม และมีความจำเป็นในการวางตำแหน่งผู้สืบทอดทายาททางการเมือง เพื่อปกป้องและแสวงหาผลประโยชน์ให้กับกลุ่มที่จะได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

"ตระกูลการเมือง" จึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นการสืบทอดตำแหน่งทางการเมือง นับตั้งแต่รุ่นพ่อ พี่น้อง ลูกและต่อเนื่องไปยังหลาน รวมทั้งบุคคลในครอบครัวและเครือญาติ ในกลุ่มบุคคลที่มีบทบาททางการเมืองในระดับสูงมาก่อน ทั้งข้าราชการทหาร พ่อค้า นักธุรกิจและอดีตข้าราชการระดับสูงเป็นการประสานอำนาจทางการเมืองที่เชื่อมโยงกับธุรกิจให้ก้าวดำเนินต่อไป

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน มี "ตระกูลการเมือง" หรือ "ครอบครัวที่มีเครือญาติเกี่ยวพันกันทางการเมือง" มากถึง 97 ตระกูล ซึ่งทั้งหมดนี้ต่างมีที่มาและสาเหตุแห่งการสานต่ออำนาจทางการเมืองที่แตกต่างกัน ทั้งสานต่อด้วยเหตุผลอุดมการณ์ทางการเมือง ความต้องการที่จะปกป้องและขยายเครือข่ายทางธุรกิจให้มากขึ้น โดยอาศัยกลไกทางการเมือง รวมทั้ง

³ Robert E. Lane, Political Life : Why and How People Get Involved in Politics. (New York : The Free Press , 1959.)

รูปแบบ และระดับความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องระหว่างบุคคลในตระกูลการเมืองที่หลากหลาย ขณะเดียวกันแนวโน้มที่จะเกิดเป็นตระกูลการเมืองในอนาคตของนักการเมืองจะเพิ่มมากขึ้น

ปัจจุบันมีครอบครัวนักการเมืองอีก 75 ตระกูลที่เตรียมพร้อมจะเชื่อมโยงเครือข่ายญาติพี่น้องให้เข้ามาสู่วงการเมืองในระดับชาติ เพื่อผลักดันให้เป็นตระกูลการเมือง และส่วนใหญ่ใน 75 ตระกูล เป็นตระกูลที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงทางธุรกิจ จึงเป็นข้อน่าสังเกตว่า นักธุรกิจมีแนวโน้มจะเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น และพร้อมที่จะพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ โดยอาศัยฐานอำนาจทางการเมืองที่แวดล้อมไปด้วยกลุ่มเครือญาติ การศึกษาถึง "การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลการเมืองไทย" จึงมีความสำคัญและน่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะพิจารณาและวิเคราะห์ถึงความเชื่อมโยงภายในแต่ละตระกูลที่เกิดขึ้น

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนรูปแบบการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ได้มีการเลือกตั้งทั่วไปเกิดขึ้นแล้วทั้งสิ้น 19 ครั้ง มีรัฐบาลทั้งหมด 52 ชุด และมีนายกรัฐมนตรีมาแล้ว 22 คน ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งได้เกิดนักการเมืองใหม่ๆ เข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา ทั้งในลักษณะส่วนบุคคลและเชื่อมโยงนำเครือข่ายครอบครัวมาเข้าสู่ระบบการเมืองด้วย ในจำนวน 97 ตระกูลการเมืองไทย มีหลายตระกูลที่เข้ามามีบทบาททางการเมือง ตั้งแต่เริ่มต้นการเลือกตั้งทั่วไป ในปี พ.ศ. 2476 การเข้ามาของตระกูลการเมืองในระยะเริ่มต้นเหล่านี้ มักเพื่อเป็นการสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง และส่วนใหญ่มักจะยุติบทบาททางการเมืองแล้วในปัจจุบัน เช่น ตระกูล "ไชยกาล" และ ตระกูล "ภูริพัฒน์" เป็นต้น

สำหรับตระกูลนักธุรกิจได้เริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองภายหลังการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ผู้นำทหารที่มีบทบาททางการเมืองมาอย่างต่อเนื่อง 24 ปี ได้สิ้นสุดอำนาจลง บรรดานักธุรกิจที่เคยอิงกับกลุ่มผู้นำทหารเก่า ก็จำเป็นต้องแสวงหาเกราะมากำบังกิจการด้านธุรกิจ ด้วยการเข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยตรง เพื่อให้อำนาจนั้นปกป้องธุรกิจการค้าและขยายการค้าออกไป ดังนั้น ในการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2518 จึงปรากฏกลุ่มนักธุรกิจเข้ามาสู่วงการเมืองมากขึ้น และยังคงอำนาจนั้นไว้จนถึงปัจจุบัน พร้อมทั้งเกื้อหนุนให้เครือญาติเข้ามาสู่ระบบการเมืองและกลายเป็น " ตระกูลการเมือง " ขึ้น เช่น ตระกูล "สภาวสุ" , ตระกูล "หาญสวัสดิ์" และ ตระกูล "เรืองกาญจนเศรษฐี" เป็นต้น

นอกจากนั้น การเลือกตั้งในระยะต่อมา โดยเฉพาะภายหลังการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2529 ได้ปรากฏกลุ่มทุนขนาดใหญ่ กลุ่มนักธุรกิจท้องถิ่น ได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองในระดับประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยมีการเชื่อมโยงรากฐานทางการเมืองที่ผูกพันกับระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ได้ให้สมาชิกภายในครอบครัวดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เช่น เป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล เพื่อเป็นฐานคะแนนเสียงที่สำคัญที่จะผูกพันให้ตระกูลของตน มีบทบาทสำคัญมากขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ทางการเมือง เพื่อไต่เต้าไปสู่การเมืองระดับชาติ และทำให้ตระกูลของตน กลายเป็นตระกูลการเมืองในที่สุด เช่น ตระกูล "เตชะไพบูลย์" , ตระกูล "กลิ่นประทุม" , ตระกูล "อังคินันท์" และ ตระกูล "ลิ้มปะพันธุ์" เป็นต้น

การเชื่อมโยงเครือข่ายเข้าสู่ระบบการเมืองในระดับชาติ มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน หลังจากที่มีการเปิดกว้างให้กลุ่มบุคคลต่างๆ สามารถเข้ามามีบทบาททางการเมืองด้วยการลงสมัครเลือกตั้งได้ง่ายขึ้น ดังนั้นปัญหาที่น่าสนใจในการนำมาวิเคราะห์และพิจารณาก็คือ ตระกูลการเมืองทั้ง 97 ตระกูล นับตั้งแต่มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก จนถึงการเลือกตั้งในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ประกอบด้วยตระกูลใดบ้าง และเพื่อให้การวิเคราะห์มีความละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น ได้กำหนดตระกูลการเมืองจำนวน 5 ตระกูล ที่จะเป็นตัวแทนของการศึกษาของที่มาตระกูลการเมืองในประเทศไทย ว่ามีพื้นฐานอาชีพมาจากกลุ่มใด เหตุใดถึงมีการสืบทอดทายาททางการเมืองให้กับเครือข่าย การสืบทอดทายาททางการเมืองดำเนินไปด้วยวิธีใด รวมทั้งวิเคราะห์ถึงแนวโน้มที่ตระกูลการเมืองในประเทศไทยที่เพิ่มขึ้น เพื่อสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อปกป้องพิทักษ์รักษาและขยายกิจการทางธุรกิจให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าปัญหาในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงตระกูลการเมืองไทยว่า ประกอบด้วยตระกูลใดบ้าง มีพื้นฐานอาชีพมาจากอาชีพใด และในแต่ละตระกูล มีระดับของความสัมพันธ์ในการสืบทอดอำนาจอย่างไร
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ตระกูลการเมือง 5 ตระกูล ถึงสาเหตุในการสืบทอดทายาททางการเมือง
3. เพื่อศึกษาถึง วิธีการและแนวทางในการสร้างทายาททางการเมืองของ 5 ตระกูลการเมือง
4. เพื่อศึกษาถึง แนวโน้มในการสร้างทายาททางการเมืองของไทย เพื่อพัฒนา มาเป็น "ตระกูลการเมือง"

สมมติฐานในการวิจัย

จากการวิจัยแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนวิเคราะห์ผลการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. การเกิดตระกูล หรือ ครอบครัว หรือสกุล การเมือง ก็เนื่องด้วยสาเหตุการสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง หรือ เป็นการปกป้องและเพิ่มขยายอิทธิพลทางธุรกิจ
2. บุคคลที่เป็นลูกคนโต หรือเป็นบุตรชาย มีโอกาสเป็นทายาททางการเมืองในระดับสูง
3. วิธีการสร้างทายาททางการเมือง ส่วนใหญ่จะด้วยวิธีการได้ตัวจากการเมืองระดับท้องถิ่นมาสู่การเมืองในระดับชาติ
4. แนวโน้มการเกิดเป็นตระกูลการเมืองในประเทศไทยจะเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาถึง การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลนักการเมืองไทย ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดและทฤษฎี ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีชนชั้นนำ (power elite) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่เห็นว่า บุคคลที่มีอำนาจจะมีเพียงไม่มากนัก และมีความผูกพันซึ่งกันและกันในผลประโยชน์อย่างลึกซึ้ง และสามารถสืบทอดอำนาจให้อยู่ในคนกลุ่มเดียวกันได้อย่างถาวร มีพื้นฐานทางสังคมที่มั่งคั่งร่ำรวย ถูกนำมารวมในกลุ่มเดียวกันและสืบทอดไปยังลูกหลาน ทั้งนี้คนที่มีอำนาจมีเพียงกลุ่มเดียวโยงใยสถานภาพการศึกษา สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์⁴

2. แนวความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ (motivation) แรงจูงใจ คือ สิ่งใดก็ตามที่เรงเร้า นำช่องทาง และเสริมสร้างความปรารถนาในการประกอบกิจกรรมในตัวบุคคล การที่มนุษย์ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง ก็เป็นเพราะความต้องการที่จะเพิ่มความอยู่ดีกินดีทางเศรษฐกิจ หรือด้านวัตถุ รายได้ทรัพย์สินและความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ โดยใช้กลไกทางการเมือง เกิดจากความต้องการมีพวกพ้อง ต้องการลดความเครียดภายในจิตใจ ต้องการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น โดยใช้ช่องทางการเมือง

ขอบข่ายการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลนักการเมืองไทย ได้กำหนดขอบข่ายการศึกษาไว้ ตั้งแต่เริ่มมีนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง ในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 เป็นต้นมา จนถึงการเลือกตั้งในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 เป็นการศึกษาถึงเฉพาะกรณีนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีญาติพี่น้อง เครือข่ายบุคคลในครอบครัว ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาเทศบาล ที่เป็นพื้นฐานในการครองฐานคะแนนเสียง เพื่อขึ้นสู่การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกลายเป็น "ตระกูลการเมือง"

⁴ C. Wright Mills , The Power Elite (London : Oxford University Press ,1956), p. 296.

ประชากรและตัวอย่างของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย นักการเมืองที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบัน และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งที่ยังมีบทบาททางการเมือง หรือยุติบทบาททางการเมืองไปแล้ว รวมทั้งญาติพี่น้องในครอบครัวของบุคคลที่เป็นนักการเมืองที่เสียชีวิตไปแล้ว โดยประชากรในการวิจัยมาจากตระกูลนักการเมือง จำนวน 5 ตระกูล ที่มาจากตระกูล หรือครอบครัว หรือสกุล เดียวกัน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกโดยการเจาะจง (purposive sampling) ตามเป้าหมายในการวิจัย คือ ตระกูลนักการเมืองไทย เพื่อให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของประวัติบุคคลในตระกูล ที่เข้ามามีบทบาททางการเมือง วิธีการเข้ามาสู่วงการเมือง แรงจูงใจในการเป็นนักการเมือง และวิธีการสร้างทายาททางการเมือง เพื่อสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง หรือเพื่อรักษาปกป้องและขยายผลประโยชน์ทางธุรกิจ

สำหรับตระกูลการเมืองทั้ง 5 ตระกูล ที่จะทำการศึกษาวิจัยอย่างละเอียด ได้แก่

1. ตระกูล	" ทองสวัสดิ์ "	จังหวัดลำปาง
2. ตระกูล	" ลิ้มปะพันธ์ "	จังหวัดสุโขทัย
3. ตระกูล	" อังกินันท์ "	จังหวัดเพชรบุรี
4. ตระกูล	" มาศดิตถ์ "	จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. ตระกูล	" จรีมาศ "	จังหวัดร้อยเอ็ด

การเลือกทั้ง 5 ตระกูลการเมืองดังกล่าวเป็นตัวอย่างในการวิจัย เนื่องจากทั้ง 5 ตระกูล ล้วนแต่เป็นตระกูลการเมืองที่เก่าแก่ อยู่ในวงการเมืองมานาน มีความเชื่อมโยงทายาททางการเมืองอย่างต่อเนื่อง มีทายาททางการเมืองที่เข้าสู่การเมืองที่แตกต่างกัน ทั้งการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ รวมทั้งแต่ละตระกูลล้วนเป็นตัวแทนทายาททางการเมืองจากภาคต่างๆ คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อศึกษาถึงความเหมือนและความแตกต่างในการสร้างทายาททางการเมืองของแต่ละตระกูลการเมือง

วิธีการและแนวทางในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอน ในการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการสร้างทายาททางการเมือง ของตระกูลนักการเมืองไทย ไว้ดังนี้

1. วิธีการในการศึกษา การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยในเชิงคุณลักษณะ (qualitative research) เน้นการวิเคราะห์เชิงอุปนัย (inductive analysis) บรรยายความเป็นการพรรณา เนื่องจากการวิจัยในเรื่องนี้ ต้องใช้วิธีการเก็บข้อมูลอย่างละเอียด รวบรวมข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับนักการเมือง ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ. 2476 จนถึงการเลือกตั้งครั้งที่ 19 ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 โดยเฉพาะข้อมูลของนักการเมืองที่มีเครือญาติเป็นนักการเมือง จนพัฒนามาเป็นตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุล การเมือง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งตามแหล่งที่มาได้ ดังนี้

2.1 หนังสือและเอกสาร (document) ทำการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวความคิด ผลการวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองของไทย โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับตระกูลการเมือง นับตั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 จนถึงปัจจุบัน ทั้งบทความ งานเขียนของบุคคลที่เกี่ยวข้อง หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.2 การสัมภาษณ์ (interview) สัมภาษณ์บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะนักการเมืองที่อยู่ในตระกูลการเมือง ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายครอบครัวเดียวกัน ทั้งที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาเทศบาล โดยการสัมภาษณ์จะประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และแบบที่มีแนวคำถามปลายเปิด (open-ended questionnaire) เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์ได้อย่างกว้างขวาง เนื่องจากประเด็นปัญหาที่มีความหลากหลาย (complex) และมีหลายมิติ (dimension) ทั้งข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว สมาชิกในครอบครัวที่มาดำรงตำแหน่งทางการเมือง แรงจูงใจในการเป็นนักการเมือง แนวความคิดและวิธีการในการเข้ามาสู่วงการเมือง และวิธีการสร้างทายาททางการเมือง ตลอดจนแนวโน้มของแต่ละตระกูลที่จะมีทายาททางการเมือง เพื่อสืบอำนาจต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลนักการเมืองแล้ว จะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการอุปนัย (inductive) โดยจะทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้มา ทั้งจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ นำมารวมกันเป็นข้อมูลและลักษณะของตระกูลการเมืองไทย รวมทั้งรายละเอียดของแต่ละตระกูลว่า ประกอบด้วยบุคคลใดบ้างและมีวิธีการเข้าสู่วงการเมืองในรูปแบบใด วิธีการสร้างทายาททางการเมือง การสานต่อสืบทอดทายาททางการเมือง กระทำด้วยวิธีใด รวมทั้งแนวโน้มในการสร้างทายาททางการเมือง

นิยามความหมายของศัพท์สำคัญ

การศึกษาวิจัยถึง การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลนักการเมืองไทย มีศัพท์สำคัญที่ต้องได้รับการนิยาม ดังนี้

ตระกูลการเมือง

1. นิยามทั่วไป หมายถึง บุคคลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุล เดียวกัน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยการเข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาล และมีบุคคลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุล เดียวกัน สานต่อกิจกรรมทางการเมืองดังกล่าว ด้วยการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในรัฐบาล จนมีลักษณะเป็นอาชีพที่ต้องกระทำสืบทอดกันของบุคคลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุลนั้นๆ

2. นิยามปฏิบัติการ หมายถึง บุคคลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุล เดียวกัน ที่มีบทบาททางการเมือง ด้วยการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาล นับตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก ในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 จนถึงการเลือกตั้งในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539

ทายาททางการเมือง

1. นิยามทั่วไป หมายถึง บุคคลผู้สืบสกุลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุลเดียวกัน ที่อยู่ในฐานะที่จะรับตำแหน่งหน้าที่ทางการเมือง ต่อจากบุคคลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุลเดียวกัน ซึ่งได้แก่ คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ ผู้สืบสกุล บิดามารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน รวมทั้งพี่น้องที่ร่วมบิดา หรือร่วมมารดาเดียวกัน

2. นิยามปฏิบัติการ หมายถึง บุคคลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุล เดียวกัน ที่ได้รับการจัดวางให้สานต่อการดำเนินงานทางการเมือง จากบุคคลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุลเดียวกัน ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไปในอนาคต ภายหลังจากเลือกตั้งในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การศึกษาและวิเคราะห์ถึง การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลนักการเมืองไทย คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทของตระกูลการเมืองในประเทศไทยว่า ประกอบด้วยตระกูลใดบ้าง และมีความสัมพันธ์กันในรูปแบบใด
2. ทำให้ทราบถึง สาเหตุของการสร้างทายาททางการเมืองและวิธีการสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูลการเมืองไทย
3. ทำให้ทราบถึง สาเหตุการสร้างทายาททางการเมืองและวิธีการสืบทอดทายาททางการเมืองของ 5 ตระกูลการเมือง ว่ากระทำโดยวิธีใด
4. ทำให้ทราบถึง แนวโน้มของการสร้างทายาททางการเมืองของประเทศไทย สำหรับอีก 63 ตระกูลการเมืองไทย ว่าจะมีลักษณะของการสานต่อทางการเมืองอย่างไร

การนำเสนอผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลของการศึกษาวิจัยในรูปของวิทยานิพนธ์ แบ่งเป็น 10 บท ดังนี้

บทที่ 1 เป็นการนำเสนอเค้าโครงร่างในการศึกษาวิจัย กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมุติฐานที่ใช้ในการศึกษา แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 เป็นการนำเสนอถึงกรอบแนวความคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา เพื่อนำมาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แนวความคิดชนชั้นนำ และแนวความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ ในการที่คนตัดสินใจเข้าสู่ระบบการเมือง

บทที่ 3 เป็นการนำเสนอข้อมูลของตระกูลการเมืองในประเทศไทย นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ว่า ประกอบด้วย ตระกูลใดบ้าง และนำเสนอรายละเอียดของตระกูลการเมืองภาคเหนือ จำนวน 20 ตระกูล ว่าความสัมพันธ์ของการสืบทอดอำนาจเป็นไปในลักษณะใด เป็นไปเพื่อสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจ หรือเพื่อเพิ่มขยายอิทธิพลทางการเมืองที่ส่งผลต่อทางธุรกิจ รวมถึง วิธีการสร้างทายาททางการเมืองว่า ดำเนินไปในลักษณะใด

บทที่ 4 เป็นการนำเสนอข้อมูลของตระกูลการเมืองในภาคกลาง จำนวน 21 ตระกูล ว่าความสัมพันธ์ของการสืบทอดอำนาจเป็นไปในลักษณะใด เป็นไปเพื่อสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจ หรือเพื่อเพิ่มขยายอิทธิพลทางการเมืองที่ส่งผลต่อทางธุรกิจ รวมถึง วิธีการสร้างทายาททางการเมืองว่า ดำเนินไปในลักษณะใด

บทที่ 5 เป็นการนำเสนอข้อมูลของตระกูลการเมืองในภาคใต้ จำนวน 8 ตระกูล ว่าความสัมพันธ์ของการสืบทอดอำนาจเป็นไปในลักษณะใด เป็นไปเพื่อสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจ หรือเพื่อเพิ่มขยายอิทธิพลทางการเมืองที่ส่งผลต่อทางธุรกิจ รวมถึง วิธีการสร้างทายาททางการเมืองว่า ดำเนินไปในลักษณะใด

บทที่ 6 เป็นการนำเสนอข้อมูลของตระกูลการเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 31 ตระกูล ว่าความสัมพันธ์ของการสืบทอดอำนาจเป็นไปในลักษณะใด เป็นไปเพื่อสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจ หรือเพื่อเพิ่มขยายอิทธิพลทางการเมืองที่ส่งผลต่อทางธุรกิจ และวิธีการสร้างทายาททางการเมืองว่า ดำเนินไปในลักษณะใด

บทที่ 7 เป็นการนำเสนอข้อมูลของตระกูลการเมืองในกรุงเทพมหานคร จำนวน 17 ตระกูล ว่าความสัมพันธ์ของการสืบทอดอำนาจเป็นไปในลักษณะใด เป็นไปเพื่อสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจ หรือเพื่อเพิ่มขยายอิทธิพลทางการเมืองที่ส่งผลต่อทางธุรกิจ รวมถึง วิธีการสร้างทายาททางการเมืองว่า ดำเนินไปในลักษณะใด

บทที่ 8 วิเคราะห์ถึงการสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลการเมืองไทย ทั้ง 97 ตระกูล ว่า อยู่ในภาคใดมากที่สุด ความสัมพันธ์ในการสืบทอดทางการเมืองเป็นอย่างไร สาเหตุและวิธีการการสร้างทายาททางการเมือง กระบวนการตัดสินใจเข้าสู่การเมือง การสร้างฐานคะแนนเสียง การสร้างเครือข่ายทางการเมือง ระยะเวลาเคลื่อนไหวทางการเมือง พื้นฐานอาชีพก่อนเข้าการเมือง และความมั่นคงในการสานต่อทางการเมือง

บทที่ 9 เป็นการนำเสนอข้อมูลของตระกูลการเมือง จำนวน 5 ตระกูล ที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาวิจัยว่า สาเหตุในการสร้างทายาททางการเมือง วิธีการสานต่อ ความสัมพันธ์ในการสืบทอด และการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของตระกูล รวมทั้ง วิเคราะห์ถึงแนวโน้มการสร้างทายาททางการเมือง เพื่อพัฒนามาเป็นตระกูลการเมืองในอนาคต ปัจจุบันมีตระกูลการเมืองจำนวน 75 ตระกูล ที่เตรียมพร้อมจะผลักดันตัวเองให้เป็นตระกูลการเมือง หากบุคคลในตระกูลสามารถประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งระดับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และก้าวไปสู่การเมืองระดับชาติได้สำเร็จ ทั้งนี้ในจำนวน 75 ตระกูล จะมีสมาชิกในตระกูลที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว 1 คน และมีสมาชิกของบุคคลในครอบครัวดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และพร้อมจะผลักดันตนเองเข้าสู่ระบบการเมืองหากมีโอกาส

บทที่ 10 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ